

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
РІВНЕНСЬКИЙ ІНСТИТУТ»

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
Т.О.Макух
« 2 » 01 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА БІЗНЕСУ

освітня програма «Облік та оподаткування»
освітнього рівня Бакалавр (перший рівень вищої освіти)
галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 071 Облік та оподаткування
обсяг, кредитів: 180 годин, 6 кредитів ЄКТС
форма підсумкового контролю: залік

Робоча програма Етика бізнесу

для студентів за галуззю знань 07 Управління та адміністрування
спеціальністю 071 Облік та оподаткування

«25» 01 2024 р. - 28 с.

Розробник: спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Севрук Людмила Василівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
Економіки, обліку та фінансів

Протокол від «1» 25.01 2024 року № 1

Завідувач кафедри Макух Тамара Олександрівна

(Макух Т.О)

«25» 01 2024 року № 1

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

«Облік та оподаткування»

«25» 01 2024 року

Гарант освітньої програми

Макух Тамара Олександрівна

(Макух Т.О)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

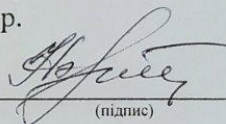
Навчальний рік	2024/2025	20__/20__	20__/20__	20__/20__
Дата засідання кафедри				
№ протоколу				
Підпис завідувача кафедри				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу moodl за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=23156>.
(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

15 вересня 2024 р.

Заступник директора

(підпис)

(Харченко Наталія)

(прізвище та ініціали)

Зміст

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	7
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
4.1. Анотація дисципліни.....	10
4.2. Структура навчальної дисципліни.....	11
4.2.1. Тематичний план.....	11
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни.....	13
4.3. Форми організації занять.....	15
4.3.1. Теми лекційних занять.....	15
4.3.2. Теми семінарських занять.....	15
4.3.3. Теми практичних занять.....	15
4.3.4. Теми самостійної роботи студентів.....	16
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	17
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.....	17
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально- пізнавальної діяльності.....	18
5.3. Інклюзивні методи навчання.....	18
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	18
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.....	19
6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру.....	20
6.3. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.....	20
6.4. Орієнтовний перелік питань до (заліку).....	21
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	22
7.1. Глосарій (термінологічний словник).....	23
7.2. Рекомендована література.....	28
7.3. Інформаційні ресурси.....	29
8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	29

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 6	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Вид дисципліни <i>за вибором студента</i> (обов'язкова чи за вибором студента)	
	Спеціальність <u>071 Облік та оподаткування</u> (шифр і назва)	Цикл підготовки <i>професійний</i> (загальний чи професійний)	
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
Загальний обсяг годин – 180	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u> (назва)	Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,3 самостійної роботи студента – 8,7	Освітній ступінь : <u>Бакалавр</u> (перший рівень вищої освіти)	30 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		130 год.	166 год.
		Вид семестрового контролю: <i>залік</i>	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,4

для заочної форми навчання – 0,1

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: систематизація теоретичних знань, практичних умінь і навичок щодо використання етичних та естетичних основ запровадження етики та етикету в обліку та бізнесі; надати студентам уяву, щодо моральних вимог до ділових стосунків, проведення ділових переговорів, про моральні принципи, про сучасні технологічні вимоги до основних форм ділового спілкування.

Завдання: засвоєння студентами теоретичних засад та практичних вмінь етичної ділової поведінки, оволодіння прийомами та нормами розв'язання практичних ситуацій, а також: оволодіння сучасним управлінським мисленням у взаємозв'язку з етичними нормами; обґрунтування ролі сучасного бізнесмена та бухгалтера в системі управління компанії; формування вмінь щодо налагодження цивілізованих ділових стосунків у бізнес-середовищі; обґрунтування вибору форм і методів морального впливу на контрагентів, конкурентів та на підлеглих; формування корпоративної етики, кодексу етичної поведінки бізнесмена, підприємця, бухгалтера.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи виміру закономірностей розвитку, структури та взаємозв'язку явищ і процесів бізнесу з точки зору етики;
- теоретичні основи та принципи застосування етичних норм у бізнесі;
- особливості прикладної й професійної етики;
- основні проблеми й завдання етики бізнесу;
- етичні норми, стандарти і кодекси, що регулюють етичну поведінку персоналу;
- соціальні наслідки порушення етики бізнесу;
- моделі соціально-відповідального бізнесу;
- принципи корпоративної відповідальності;
- особливості ділового етикету;
- організацію взаємодії ділових партнерів; сучасні методи оцінки ділових партнерів;
- форми та засоби ділового спілкування;
- правила етичних норм у процесі суспільного життя.

вміти:

- дотримуватись правил поведінки ділової людини;
- застосовувати принципи сучасної етики (екологічної етики, біоетики, дискурсивної етики) у практичній діяльності;
- аналізувати й оцінювати діяльність підприємств як етичних і соціально-відповідальних суб'єктів; формувати уявлення щодо зміни форм етики на сучасному етапі розвитку суспільства;
- застосовувати етичні принципи й методи вирішення професійних проблем, приймати управлінські рішення, робити обґрунтовані висновки та надавати раціональні пропозиції;
- формувати організаційну поведінку, професійну етику та розв'язувати етичні проблеми в економічних відносинах;
- реалізовувати в конкретній практичній діяльності знання про цінності й норми етики бізнесу, вирішувати етичні проблеми ділового життя й нести за них відповідальність;
- формувати систему налагодження ділових комунікацій в організації та з контрагентами і конкурентами та суспільством у цілому; розробляти нетрадиційні підходи до встановлення зв'язків з бізнес-середовищем;
- формулювати й аналізувати можливі дії, які необхідні для попередження, зниження етичних порушень і протидії корупції.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

ЗК 01	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
ЗК 03	Здатність працювати в команді
ЗК 05	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності
ЗК 06	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
ЗК 07	Здатність бути критичним та самокритичним
ЗК 09	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 12	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

СК 10	Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків
СК 11	Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

ПР 17	Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватись етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття
ПР 20	Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом
ПР 21	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави
ПР 22	Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Етика – підґрунтя сучасного обліку та бізнесу компанії.

Тема 1. Сутність і розвиток етики та моралі у суспільстві

Тема 2. Сучасні погляди на місце етики в бізнесі

Тема 3. Етика і соціальна відповідальність бізнесу

Тема 4. Етика і психологія ділового спілкування

Тема 5. Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет

Тема 6. Невербальні засоби спілкування та культура поведінки

Тема 7. Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземцями

Тема 8. Особливості ділової етики та етикету в різних країнах світу

Змістовий модуль 2. Професійна культура бізнесової діяльності

Тема 9. Основні види етичних норм у ділових відносинах

Тема 10. Етика і етикет у взаєминах з партнерами по бізнесу

Тема 11. Ділова комунікація та культура публічного виступу

Тема 12. Корпоративна культура організацій

Тема 13. Процес створення та шляхи корекції іміджу особистості

Тема 14. Формування іміджу ділової людини

Тема 15. Особливості етикету за столом

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні:

Українська мова (за професійним спрямуванням)

Філософія

Україна в контексті світового розвитку

Вступ до спеціальності

Міждисциплінарні зв'язки:

Облік за видами економічної діяльності

Іноземна мова поглибленого вивчення

Політична економія

Внутрішньогосподарський контроль

Менеджмент

Екологія і екологічна етика

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань	
	денна форма							заочна форма								
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.		
		у тому числі							у тому числі							
л		сем	пр	лаб	інд	л			сем	пр	лаб	інд				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Змістовий модуль 1. Етика – підґрунтя сучасного обліку та бізнесу компанії																
Тема 1. Сутність і розвиток етики та моралі у суспільстві	12	2					10	14	2						12	АР: СР:
Тема 2. Сучасні погляди на місце етики в бізнесі	12	2	2				8	12		2					10	АР: СР: Реф: КТ:
Тема 3. Етика і соціальна відповідальність бізнесу	12	2	2				8	10							10	АР: СР: Реф: КТ:
Тема 4. Етика і психологія ділового спілкування	14	2		2			8	12			2				10	АР: СР: КТ:
Тема 5. Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет	12	2		2			8	10							10	АР: СР: КТ:
Тема 6. Невербальні засоби спілкування та культура поведінки	14	2		2			10	12							12	АР: СР: КТ:
Тема 7. Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземцями	12	2					10	14	2						12	АР: СР:
Тема 8. Особливості ділової етики та етикету в різних країнах світу	14	2	2				10	16		2					14	АР: СР: Реф: КТ:
Модульний контроль																
Разом за змістовим модулем 1	100	16	6	6			72	100	4	4	2				90	

Змістовий модуль 2. Професійна культура бізнесової діяльності														
Тема 9. Основні види етичних норм у ділових відносинах	10	2				8	12						12	AP: CP:
Тема 10. Етика і етикет у взаєминах з партнерами по бізнесу	10	2				8	12						12	AP: CP:
Тема 11. Ділова комунікація та культура публічного виступу	12	2		2		8	12	2		2			10	AP: CP: КТ:
Тема 12. Корпоративна культура організацій	10	2				8	10						10	AP: CP:
Тема 13. Процес створення та шляхи корекції іміджу особистості	12	2		2		8	10						10	AP: CP: КТ:
Тема 14. Формування іміджу ділової людини	12	2		2		8	10						10	AP: CP: КТ:
Тема 15. Особливості етикету за столом	14	2		2		10	14						12	AP: CP: КТ:
Модульний контроль														
Разом за змістовим модулем 2	80	14		8		58	80	2		2			76	
Усього годин	180	30	6	14		130	180	6	4	4			166	

AP – аудиторна робота, CP – самостійна робота, Реф.- реферат, КТ- комп'ютерне тестування

**4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни Етика бізнесу Разом: 180 год.,
лекції – 30 год., семінарські, практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 130 год.**

Модулі	Змістовий модуль 1													
Назва модуля	Етика – підґрунтя сучасного обліку компанії													
Кількість балів за модуль	54													
Лекції	1	2		3		4		5		6		7	8	
Теми лекцій	<i>Тема лекції 1. Сутність і розвиток етики та моралі у суспільстві</i>	<i>Тема лекції 2 Сучасні погляди на місце етики в бізнесі</i>		<i>Тема лекції 3 Етика і соціальна відповідальність бізнесу</i>		<i>Тема лекції 4 Етика і психологія ділового спілкування</i>		<i>Тема лекції 5 Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет</i>		<i>Тема лекції 6 Невербальні засоби спілкування та культура поведінки</i>		<i>Тема лекції 7 Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземцями</i>	<i>Тема лекції 8 Особливості ділової етики та етики в різних країнах світу</i>	
Теми семінарських занять			<i>Тема с/з1: Зміст та засади етики бізнесу</i>		<i>Тема с/з 2: Етичні аспекти відносин бізнесу та суспільства</i>									<i>Тема с/з 3: Ділова етика та етикет у міжнародному бізнесі</i>
Теми практичних занять							<i>Тема п/з1: Визначення стилю ділового спілкування</i>		<i>Тема п/з2: Підготовка та проведення переговорів та нарад</i>			<i>Тема п/з3: Вирішення ситуаційних завдань з використанням вербальних і невербальних методів спілкування</i>		
Самостійна робота	2 бали	2 бали		2 бали		2 бали		2 бали		2 бали		2 бали	2 бали	
Поточне тестування*	38 балів													

Модулі	Змістовий модуль 2													
Назва модуля	Професійна культура бізнесової діяльності													
Кількість балів за модуль	46													
Лекції	9	10	11		12	13		14		15				
Теми лекцій	<i>Тема лекції 9. Основні види етичних норм у ділових відносинах</i>	<i>Тема лекції 10. Етика і етикет у взаєминах з партнерами по бізнесу</i>	<i>Тема лекції 11. Ділова комунікація та культура публічного виступу</i>		<i>Тема лекції 12. Корпоратив на культура організацій</i>	<i>Тема лекції 13. Процес створення та шляхи корекції іміджу особистості</i>		<i>Тема лекції 14. Формування іміджу ділової людини</i>		<i>Тема лекції 15. Особливості етикету за столом</i>				
Теми семінарських занять														
Теми практичних занять				<i>Тема п/з 4: Підготовка та проведення публічного виступу</i>			<i>Тема п/з 5: Визначення та формування власного позитивного іміджу</i>		<i>Тема п/з 6: Створення позитивного іміджу ділової людини</i>		<i>Тема п/з 7: Відпрацювання правил етикету за столом</i>			
Самостійна робота	2 бали	2 бали	2 бали		2 бали	2 бали		2 бали		2 бали				
Поточне тестування*	32 бали													
Підсумковий контроль	Залік													

Поточне тестування* - комп'ютерне тестування, письмове опитування, аудиторна робота, реферат, контрольна робота

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність і розвиток етики та моралі у суспільстві	2
2	Сучасні погляди на місце етики в бізнесі	2
3	Етика і соціальна відповідальність бізнесу	2
4	Етика і психологія ділового спілкування	2
5	Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет	2
6	Невербальні засоби спілкування та культура поведінки	2
7	Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземцями	2
8	Особливості ділової етики та етикету в різних країнах світу	2
9	Основні види етичних норм у ділових відносинах	2
10	Етика і етикет у взаєминах з партнерами по бізнесу	2
11	Ділова комунікація та культура публічного виступу	2
12	Корпоративна культура організацій	2
13	Процес створення та шляхи корекції іміджу особистості	2
14	Формування іміджу ділової людини	2
15	Особливості етикету за столом	2
	Р а з о м:	30

4.3.2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст та засади етики бізнесу	2
2	Етичні аспекти відносин бізнесу та суспільства	2
3	Етика та етикет у міжнародному бізнесі	2
	Р а з о м:	6

4.3.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення стилю ділового спілкування	2
2	Підготовка та проведення переговорів та нарад	2
3	Вирішення ситуаційних завдань з використанням вербальних і невербальних методів спілкування	2
4	Підготовка та проведення публічного виступу	2
5	Визначення та формування власного позитивного іміджу	2
6	Створення позитивного іміджу ділової людини	2
7	Відпрацювання правил етикету за столом	2
	Р а з о м:	14

4.3.4. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<u>Сутність і розвиток етики та моралі у суспільстві</u> <i>Поняття «етика», «мораль», структура та функції моралі. Стимулювання етичної поведінки. Умови виникнення і призначення професійної етики.</i>	10
2	<u>Сучасні погляди на місце етики в бізнесі</u> <i>Етика й культура спілкування в пам'ятках історії. Початок формування в Україні наукової думки про спілкування. Дослідження етики й культури на сучасному етапі. Напрямки вивчення етики та культури спілкування.</i>	8
3	<u>Етика і соціальна відповідальність бізнесу</u> <i>Соціальна відповідальність як елемент корпоративної репутації. Соціальні ідеали та моральні принципи сьогодення.</i>	8
4	<u>Етика і психологія ділового спілкування</u> <i>Різновиди, форми та рівні ділового спілкування. Бар'єри у спілкуванні та способи їх подолання.</i>	8
5	<u>Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет.</u> <i>Спілкування як взаємодія, функції спілкування. Способи впливу на людей під час спілкування (переконання, навіювання самонавіювання, психічне зараження, наслідування), маніпулювання, актуалізація.</i>	8
6	<u>Невербальні засоби спілкування та культура поведінки</u> <i>Класифікація невербальних засобів: оптико-кінетична система, паралінгвістична система, екстралінгвістична система. Жести. Контакт очей. Види погляду. Проксеміка (територіальні зони в процесі спілкування).</i>	10
7	<u>Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземцями</u> <i>Історичні етапи становлення етикету як соціокультурного явища. Види міжнародних ділових зустрічей. Вимоги щодо організації та підготовки міжнародної ділової зустрічі.</i>	10
8	<u>Особливості ділової етики та етикету в різних країнах світу</u> <i>Особливості спілкування через перекладача. Правила закордонного візиту. Етика міжнародного підприємництва. Правила етики бізнесу в розвинутих країнах.</i>	10
9	<u>Основні види етичних норм у ділових відносинах</u> <i>Управлінська етика. Бізнес-етика макро- та мікро-</i>	8

	<i>рівнів. Фактори, що впливають на спільне ведення бізнесу.</i>	
10	<i>Етика і етикет у взаєминах з партнерами по бізнесу Етико-психолгічні основи взаємин керівника і підлеглих. Гендерні засади ділових відносин в організації.</i>	8
11	<i>Ділова комунікація та культура публічного виступу Особливості публічного виступу. Особистісний вплив промовця на характер спілкування. Ораторське мистецтво промовця як умова переконання.</i>	8
12	<i>Корпоративна культура організацій Корпоративна репутація та корпоративний імідж. Основні компоненти корпоративної культури (командні заходи, корпоративні документи, корпоративні ЗМІ, корпоративний гумор).</i>	8
13	<i>Процес створення та шляхи корекції іміджу особистості Корпоративна атрибутика. Корпоративна культура фірми. Способи самопрезентації фірми.</i>	8
14	<i>Формування іміджу ділової людини. Імідж керівника. Діловий одяг для чоловіків. Діловий одяг для жінок. Етика бізнесу в умовах дистанційного спілкування.</i>	8
15	<i>Особливості етикету за столом Правила етикету за столом у різних країнах світу.</i>	10
	Р а з о м:	130

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод "вибуху", метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 5 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій	1	8	8	7	7
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1	6	6	4	4
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	2	6	12	4	8
1.4. Виконання завдань для самостійної роботи	2	8	16	7	14
1.5. Виконання комп'ютерного тестування	2	6	12	4	8
1.6. Модульна контрольна робота				1	5
Разом		-	54	-	46
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 100					

6.3. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ЗАЛІКУ

1. Передумови виникнення етики бізнесу. «Мораль», «моральність», «етика», «відповідальність»: співвідношення понять.
2. Етика бізнесу: специфіка предмету і структура.
3. Етапи становлення етики бізнесу.
4. Наукові концепції етики бізнесу.
5. Проблеми макроетики.
6. Проблеми мікроетики.
7. Корпоративна культура і корпоративна етика.
8. Світовий рівень (гіпернорми). Універсальні принципи етики бізнесу.
9. Макрорівень. Загальні принципи етики міжнародного бізнесу.
10. Мікрорівень: принципи етики бізнесу у відносинах між: організацією і споживачами продукції; організацією з власниками; організацією і персоналом; організацією і конкурентами.
11. Проблеми професійної етики. Приклади етичних дилем у зв'язку з етикою професії. Можливості реагування.
12. Основні концепції етики бізнесу: загальна характеристика.
13. Протестантська етика, етика православ'я і господарська діяльність.
14. Критика теорії утилітаризму І. Бентама.
15. Етика обов'язку (деонтична етика, категоричний імператив І. Канта).
16. Етика справедливості: розуміння справедливості (егалітаризм, «капіталістична» справедливість, «комуністична» справедливість, теорія справедливості Д. Ролза).
17. Корпоративна культура і етичний клімат організації: індивідуальні та організаційні цінності.
18. Приклади регулювання етичної поведінки за допомогою інструментів корпоративної культури.
19. Етичні проблеми, пов'язані з владою і підпорядкуванням.
20. Можливості оцінки якості керівника з етичної точки зору.
21. Етичні дилеми. Моделі прийняття рішення в ситуації етичних дилем. Їх переваги і обмеження.
22. Способи підвищення етичного рівня організації: характеристика основних методів.
23. Відмінні особливості ділової етики Заходу.
24. Ділові культури країн Сходу.
25. Етика бізнесу в Україні.
26. Етика менеджменту: поняття і основні характеристики.
27. Становленні етики менеджменту як нормативної системи: соціальні і моральні аспекти управління у філософській, етичній і соціальній думці.
28. Основні морально-етичні вимоги до сучасного ефективного менеджера. Етичні аспекти ухвалення менеджерських рішень.
29. Етика відносин у системі «керівник-підлеглий».
30. Стилi і методи керівництва.

31. Правила конструктивної критики. Псевдокритика.
32. Поняття етичного менеджменту: принцип людиноцентризму в управлінні.
33. Етичні механізми ділового спілкування.
34. Етичні норми і етичні імперативи ділового спілкування.
35. Етичні еталони і зразки поведінки при спілкуванні «зверху-вгору».
36. Етика ділового спілкування «знизу-вгору».
37. Етика ділового спілкування «по горизонталі»
38. Корпоративна етика: сутність та характерні ознаки.
39. Зміст і характер моральних проблем в організації.
40. Комп'ютерна етика в бізнесі.
41. Етичні принципи в діяльності співробітників фірми.
42. Особливості адміністративної етики.
43. Стилi керівництва: основні та проміжні.
44. Моральний кодекс керівника.
45. Морально-етична модель господарювання цивілізацій Сходу.
46. Західно-християнська модель господарювання.
47. Морально-етична модель господарювання в Україні.
48. Вплив національних і релігійних особливостей середовища господарювання на модель управління.
49. Етика бізнесу та етикет: загальне та відмінне.
50. Правила поведінки з точки зору етики бізнесу і ділового етикету.
51. Основні елементи ділового етикету: вітання; представлення; звернення; субординація; візитні картки; ділові подарунки і сувеніри.
52. Діловий етикет у культурі зовнішності: одяг для чоловіків; одяг для жінок; аксесуари; салоновий одяг.
53. Мовний етикет. Поняття мовного етикету. Уміння слухати як частина ділового етикету. Особливості дистантного спілкування. Ділове листування.
54. Імідж ділової людини. Модель поведінки. Тактика спілкування.
55. Конфлікти в бізнесі та засоби їхнього подолання.
56. Етика рекламної діяльності.
57. Етика і соціальна відповідальність бізнесу.
58. Етичний кодекс бізнесу. Види і функції етичних кодексів.
59. Фактори оптимізації соціально-психологічного клімату в колективі.
60. Перспективи розвитку етики бізнесу в Україні.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій
2. Методичні вказівки до виконання практичних та семінарських занять
3. Збірки тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів
4. Запитання до заліку

7.1. Глосарій (термінологічний словник)

АВТОРИТЕТ – вплив чи здатність лідера спонукати інших до виконання покладених на них обов'язків.

ГУМАНІЗМ (лат. *humanus* — людський, людяний) — історично змінна система поглядів, яка визнає цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток і прояв своїх здібностей, яка вважає благо людини критерієм оцінки соціальних інститутів, а принципи рівності, людяності, справедливості – бажаною нормою людських відносин.

ДЕОНТИЧНА ЕТИКА (етика обов'язку) — напрямок етики, який виходить із пріоритету внутрішніх мотивів, а не із наслідків дій.

ДІЛОВИЙ ЕТИКЕТ – це сукупність правил, прийомів і форм поведінки при взаєминах ділових партнерів та використовується при знайомстві, проведенні бесіди, переговорів, розставання з партнером тощо, які прийняті діловому світі.

ДІЛОВИЙ МОВНИЙ ЕТИКЕТ – це комплекс правил мовного спілкування, які взаємопов'язані між собою і є обов'язковими для застосування в певних корпоративних ситуаціях.

ДРЕС-КОД – це збірка правил і рекомендацій про те, як співробітникам представницьких професій слід виглядати в конкретних ситуаціях ділового спілкування.

ЕКОЛОГІЧНА ЕТИКА (грец. *oikos* – оселя, середовище і *logos* – слово, вчення) – галузь міждисциплінарних знань, предметом якої є моральні та духовні аспекти ставлення людини до живої і неживої природи.

ЕСТЕТИКА (з грец. – відчуття, почуття) – філософська наука, яка вивчає специфічні прояви цілісного відношення між людиною й світом на основі пізнання краси.

ЕТИКА (з грец. *ethika*, *ethos* – звичай, моральний характер) – вчення про мораль, моральність.

ЕТИКА БІЗНЕСУ (грец. *ethika* < *ethos* – звичка, вдача; англ. *business* – справа, заняття) – система загальноетичних норм і правил поведінки суб'єктів підприємницької діяльності, їх взаємодії та спілкування, а також між підприємцями та органами управління, що здійснюють регулювання

підприємницької діяльності; судовими органами; споживачами продукції; суспільства в цілому.

ЕТИКА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ – це цілісна система елементів, яка охоплює етичні норми та правила ділових взаємовідносин, а також знання й уміння, пов'язані з обміном інформацією, культуру мовлення, культуру поведінки, зовнішню культуру та етикет.

ЕТИКА МІЖНАРОДНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА – передбачає знання своїх партнерів, культури, традицій країн їх походження, що диктують специфіку їх менталітету та методи ведення бізнесу.

ЕТИКА ПОВЕДІНКИ – це сукупність вчинків та дій людей, які відповідають тим нормам моралі, свідомості чи порядку, що склались у суспільстві або до яких воно прямує.

ЕТИКА СЕРВІСУ спрямована на формування у працівників поняття свого професійного обов'язку і честі, прищеплення навичок культури спілкування як з клієнтами, так і зі своїми колегами, постачальниками, конкурентами та ін.

ЕТИКА СПРАВЕДЛИВОСТІ – це етика, яка базується на положенні, що люди за своєю природою є суспільними істотами і повинні жити в суспільстві та створювати соціальні структури для підтримки його функціонування.

ЕТИКА ТОВАРУ – це сукупність моральних, етичних принципів і правил, які керують діями інтересантів всіх рівнів соціально-економічної системи в ході виробництва, пакування та реалізації товарів всіма наявними засобами з метою зацікавлення потенційних споживачів.

ЕТИЧНА КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМНИЦТВА – це сукупність принципів, прийомів і методів здійснення підприємницької діяльності суб'єктами підприємницької діяльності, відповідно до чинних, в конкретній країні, правових норм, звичаями ділового обороту, моральними правилами, нормами поведінки при здійсненні цивілізованого бізнесу.

ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ – це вищий рівень психічного відображення природного, штучного, соціального середовища та внутрішнього світу людини; саморегуляція даного відображення та усвідомлення місця і ролі людини у реальному світі.

ЕТИЧНЕ ІНВЕСТУВАННЯ – це процес відповідального здійснення капіталовкладень, який інтегрує соціальні, екологічні та етичні принципи в процесі прийняття інвестиційного рішення.

ЕТИЧНИЙ КАПІТАЛ КОМПАНІЇ – вартісна оцінка сукупного ресурсу співпраці з діловими партнерами, якщо його використання сприяє зростанню ефективності господарювання та отриманню додаткового доходу при сформованому рівні ресурсного забезпечення.

ІМІДЖ (англ. image – образ, престиж, репутація) – враження, яке особистість (бізнесмен, менеджер, політик тощо) або організація (фірма, заклад освіти тощо) справляють на людей і яке фіксується в їх свідомості у формі певних емоційно забарвлених стереотипних уявлень.

ІМІДЖ ОРГАНІЗАЦІЇ (корпоративний імідж) є віддзеркаленням цінностей організації і тим, як ці цінності сприймаються людьми. Фактори формування іміджу різноманітні.

КЕРІВНИЦТВО – це мистецтво впливати на людей, надихати їх на те, щоб вони з власної волі прагнули до досягнення загальної мети.

КОДЕКС ЕТИКИ В БІЗНЕСІ – це зведення моральних принципів, моральних норм і правил поведінки однієї особи або групи осіб, що визначає оцінку їхніх дій з погляду взаємовідносин з іншими суб'єктами бізнесу, відносин у колективі і в суспільстві на основі дотримання моральних норм і принципів, які розділяються ними.

КОРПОРАТИВНА ЕТИКА – обумовлена діяльністю та цілями даної організації, а також історично складеними стереотипами поведінки в даній організації.

КУЛЬТУРА МОВИ – це нормативність мови, її правильність, відповідність вимогам сучасності.

МАКРОЕТИКА – розуміють ту частину етики бізнесу, яка розглядає специфіку моральних відносин між макросуб'єктами соціальної та економічної структури суспільства: корпораціями, державою, суспільством в цілому.

МІЖКОРПОРАТИВНА ЕТИКА – етика відносин між корпораціями.

МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС-ЕТИКЕТ – це глибоке знання пристойності, вміння тримати себе на міжнародному рівні, щоб заслужити загальну повагу і довіру.

МІКРОЕТИКА – досліджує специфіку моральних відносин всередині корпорації, між корпорацією як моральним суб'єктом і її робітниками, а також акціонерами.

МОРАЛЬ (лат. *moralis* — моральний; *more* — норми; франц. звичай, воля, закон, властивість) – система поглядів, уявлень, норм, оцінок, що регулюють поведінку людини.

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА — конкретно визначений набір моральних норм, який слугує керівництвом поведінки в тій чи іншій професійній діяльності.

СОВІСТЬ — категорія етики, яка характеризує здатність особистості здійснювати моральний самоконтроль, самостійно формулювати для себе моральні обов'язки, вимагати від себе їх виконання і здійснювати самооцінку здійснених вчинків.

СПІЛКУВАННЯ – це процес взаємодії конкретних людей, заснований на обміні думками і почуттями за допомогою слів і виразних рухів.

STAKEHOLDER ANALYSIS – методика, що дозволяє впорядкувати власне розуміння моральної проблеми й винести по її приводу конкретне судження.

УПРАВЛІНСЬКА ЕТИКА – сукупність правил і форм ділового спілкування з людьми, яка дозволяє виразити їм повагу, яка допомагає встановити між керівником та підлеглим атмосферу взаєморозуміння, доброго відношення одне до одного.

УТИЛІТАРНА ЕТИКА — напрямок етики, який визначає моральність вчинку виходячи із наслідків його здійснення.

ЦІННОСТІ – важливість, цінність чогось для людини.

7.2 Рекомендована література

Основна

1. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т., Мельничук Т., Чуприк Н., Анохіна Л. Етика ділового спілкування. навч. посібн. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
2. Пентилюк М., Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 224 с.
3. Радченко С. Г. Етика бізнесу: навч. посіб. /вид. 2-ге, переробл. і доповн. / К: КНТУ, 2014. 396 с.
4. Седова Л. М., Малюкіна А. А. Етика бізнесу: навч. посібн. Ч. 1. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 490 с.
5. Седова Л. М., Лепейко Т. І., Авраменко Є. В., Сорокіна А. С. Етика бізнесу : навч. посібн. Ч. 2 Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 456 с.
6. Сушик І. В., Сушик О. Г., Мартинюк Я. М., Вісин В. В. Етика бізнесу: навч. посіб. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019. 268 с.

Допоміжна

1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. Івано-Франківськ, "Лілея-НВ", 2015. 160 с.
2. Голофіт Й. Етика в бухгалтерському обліку. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. № 2(82). 2018. с. 39-50.
3. Єременко Л. В. Конфліктологія: навч. посібн. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2018. 219 с.
4. Ісаєнко Т. К. Лисенко А. В. Риторика: навч. посібн. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247с.
5. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Слободянюк О. М. Ділове спілкування : навчал. посібн. Вінниця : ВНТУ, 2015. 128 с.
6. Тележкіна О. О., Лисенко Н.О., Кушнір О.О., Литвиненко О.О., Піддубна Н. В.: Ділове спілкування : усна і писемна форми : навч. посіб. Х. :Вид-во НФаУ, 2015. 384 с.
7. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2007. 528 с.

7.3. Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. Законодавство України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів (Association of Chartered Certified Accountants (ACCA)). URL:<http://www.accaglobal.com>
3. Аудиторська палата України. URL:<http://www.apu.com.ua/>
4. Рада з міжнародних стандартів етики бухгалтерів (International Ethics Standards Board for Accountants). URL:<http://www.ethicsboard.org/>
5. Науковий рецензований журнал "Бізнес-етика та лідерство. <https://armgpublishing.com/ua/uajournals/uabel/>
6. Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України. URL:<http://www.ufpaa.org/>
7. <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-11/Етика%20бізнесу%20навч%20посібн.pdf>

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція, Практичне заняття, Семінарське заняття	власний або кафедральний ноутбук	проектор, інтерактивна дошка, фломастери до неї, приміщення з доступом до Інтернету